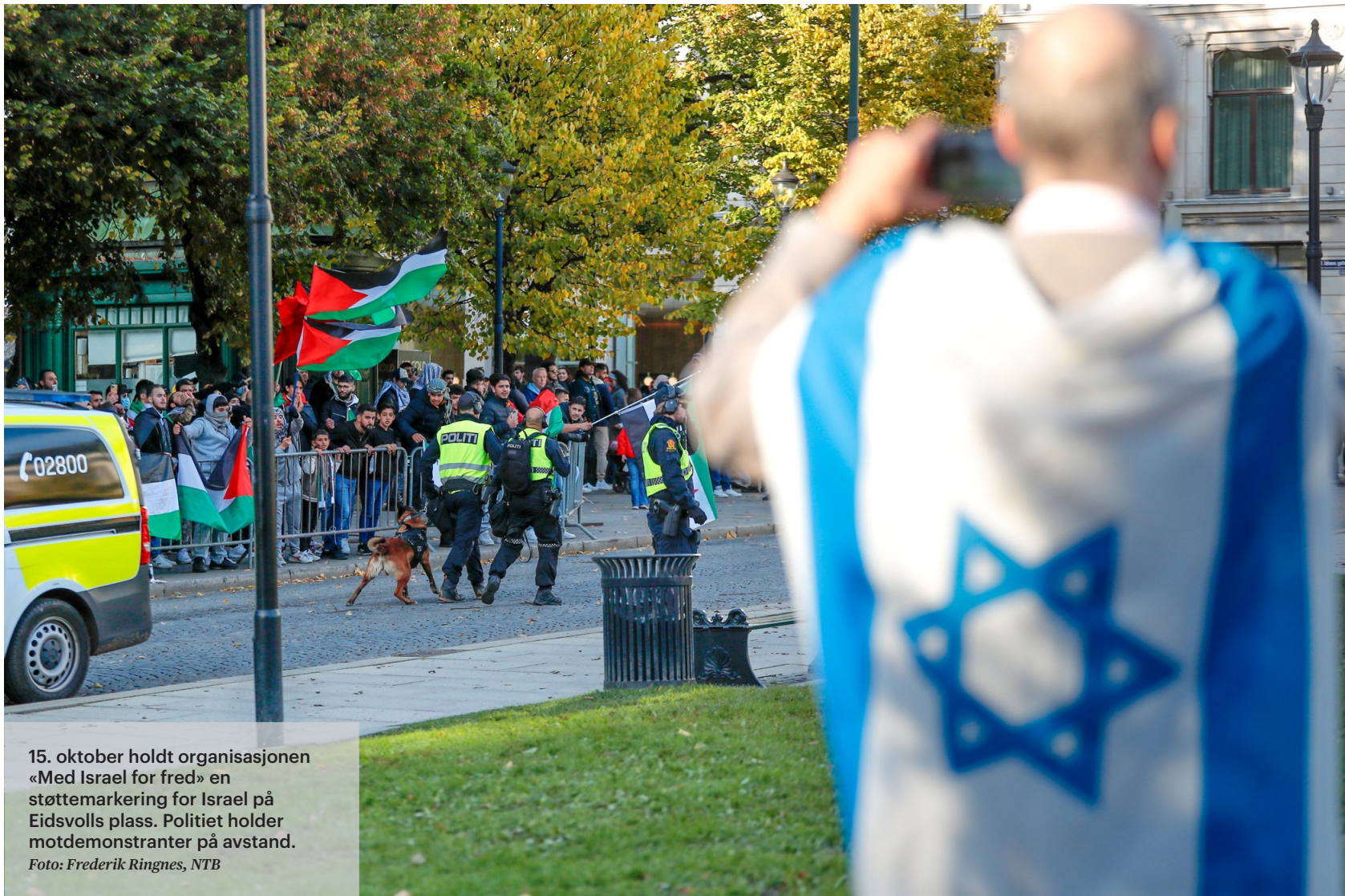

Israel og Hamas i krig

Kultur

Kultur
MuseumUngarsk museumsdirektør
får sparken

Direktøren for Ungarns nasjonalmuseum mister jobben etter at han ikke håndhevet en lov mot visning av LHBT-innhold under World Press Photo-utstillingen. Den prestisjetunge utstillingen viser blant annet en serie bilder fra et fellesskap av eldre LHBT-personer på Filippinene, der noen av medlemmene vises i drag og sminke. (NTB)

15. oktober holdt organisasjonen «Med Israel for fred» en støttemarkering for Israel på Eidsvoll's plass. Politiet holder motdemonstranter på avstand.
Foto: Frederik Ringnes, NTB

Hvordan snakke om Israel og Palestina med innestemme

Hvordan kan man diskutere krigen mellom Israel og Hamas uten at det ender i katastrofe? Vi spurte en ekspert.

Anne Sofie Lid Bergvall

Hamas' terrorangrep mot Israel 7. oktober og Israels bombing av Gaza har vekket sterke følelser.

Ett ord feil, og du kan bli anklaget for å støtte utryddelsen av jøder eller folkemord mot palestinere.

Hvordan kan vi klare å snakke med hverandre om Palestina-Israel-konflikten?

Aftenposten spurte professor i fredsdialog og forfatteren av «Den lille boken om dialog for vanskelige samtaler», Lisa Schirch, om å gi noen råd.

Traumer er en dårlig dialog-partner. - Skal vi få en politisk løsning, må det være sameksistens. Og det krever at vi lytter til hverandres narrativ, sier Schirch. Men det er lettere sagt enn gjort. For når debatten om Palestina-Israel-konflikten blir så hard som den er i dag, kommer det ifølge Schirch først og fremst av én ting: traumer.

Ikke bare egne traumer, men også opplevelsen av historiske traumer eller at vi identifiserer oss med andres traumer og tap.

- Traumer tar oss tilbake til rep-tilhjørnen, som styres av følelser og frykt. Det gjør det vanskelig å få tilgang på frontallappen i hjer-

nen der vi er i stand til å reflektere og lytte. Så deler av dette handler om neurologi.

Noen må stoppe den onde sirkelen. For når det er sterke følelser i sving på begge sider, er det én ting som kan få oss ut av rep-tilhjørnen:

- Du trenger å føle deg sett. Og med én gang du føler at den andre forstår deg, viser forskning at du er mer villig til å lytte til den andre partens synspunkt, sier hun.

Professoren innrømmer samtidig at det er en vanskelig syklus å bryte ut av. Det krever nemlig at minst én tar skrittet bort fra å skrike og isteden velger å lytte.

Derfor kan det ofte være nødvendig med en megler, en som kan se begge parter og hjelpe dem til å se hverandre.

Begge ser seg selv som undertrykt. En annen ting Schirch mener folk må forstå om debatten om Palestina og Israel, er dette: Begge parter ser seg selv som den undertrykte eller minoriteten.

- Selv om Israel er en atommakt, og har militær og politisk styrke, er det den eneste jødiske staten i verden, omringet av fiendtlige stater. Deres narrativ er

Kultur
Kunst

Dommen i Werner Jensen-saken blir stående

Dommen mot kunstneren John Hedemark fra Oslo tingrett blir stående. Det er klart etter at Hedemark har fått anken nektet fremmet i lagmannsretten. Ankenektelsen ble også anket til Høyesterett, som forkastet denne anken. Hedemark hadde 91 bilder av «Werner Jensen», «Erik Kron» og «Knut Olesen» for salg i galleriet sitt på Frogner i Oslo. Han skal ha oppgitt at alle tre var velrenommerte kunstnere, uten å opplyse at navnene var pseudonymer som han selv sto bak.

Palestinakomiteen arrangerte en demonstrasjon for Gaza og for et fritt Palestina foran Stortinget på lørdag. Foto: Heiko Junge, NTB

at de har vært offer for antisemitisme i tusenvis av år, sier hun.

Den palestinske historien er at de ikke får sine rettigheter, sin egen stat, de har ikke sitt eget militære utenom Hamas. I tillegg føler de at verden er islamofobisk og har ignorert deres situasjon.

- Og det gjør det veldig vanskelig å snakke om, fordi begge sider har en sterk opplevelse av å være et offer, sier Schirch.

Vær forsiktig med språket. I flere land har det vært en debatt om ett av ropene fra demonstrasjonstog mot krigen: «From the river to the sea, Palestine will be free». Som her betyr fra Jordanelven til Middelhavet.

Schirch trekker dette frem som et eksempel der sidene misforstår hverandre.

Pro-palestinske demonstranter kan mene det som at palestinere må få være frie både i Palestina og Israel. Pro-israelere oppfatter det som at de ønsker å fjerne Israel fra kartet.

- Begge sider føler at den andre ønsker å begå et folkemord mot dem. Vi må gjøre alt vi kan for å underminere disse truslene og betrygge hverandre på at det finnes en politisk løsning med sameksistens.

Hun mener både at pro-palesti-

nere må fordømme Hamas' terrorangrep, og pro-israelere må fordømme de høyreekstreme narrativene om etnisk rensing av palestinere.

Så her er Schirchs oppskrift på hvordan redusere temperaturen i debatten.

1. Lytt

Begynn med å spørre den andre personen om vedkommendes personlige erfaringer. Prøv å forstå hvorfor hen mener det hen mener, og la vedkommende fortelle sin historie.

- Da kommer man bort fra de repeterte nyhetshistoriene og propagandaen. Når man forteller historier, kan det ta tonen og sinnet ut av en samtale, sier Schirch.

2. Anerkjenn

Vis den andre parten at du forstår dennes versjon. Dette kan gjøres både av en megler eller av deg.

- Parafrasering er et viktig verktøy her. Det kan ta en persons traumenivåer ned, fordi de føler seg trygg. Dette betyr at man gjentar den andres argumenter med egne ord for å vise at man forstår.

3. Still spørsmål

Heller enn å slå fast den andre

personens standpunkt, spør hva vedkommende mener. Vær åpen for at det hen mener om en ting, eller bruken av et ord, er noe annet enn du trodde.

4. Finn felles grunn

Ved å finne felles standpunkt, kan vi se hverandre mer som mennesker.

- Et hovedpunkt er at vi alle er glad i familien og barna våre. Og at det er forferdelig å se barn lide slik de gjorde 7. oktober eller slik de gjør på Gaza eller Vestbredden i dag.

5. Gå hverandre i møte

Husk at begge er i forsvarsmodus, så gi litt for å senke deres skjold. Fordøm terroren til Hamas, hets og vold mot jøder. Fordøm bombingene av sivile og vold mot palestinere.

6. Ikke ta debatten på sosiale medier

Til slutt har Schirch ett råd: Ikke ta denne debatten på sosiale medier.

- De er designet som gladiatorarenaer. De er styrt av en modell som belønner antagonisme.

I stedet for sosiale medier, våg å ta samtalen på neste fest. Og våg å lytte.

Kultur

Facebook

Nå vil Zuckerberg ha penger for å beskytte deg

Når Facebook vil ha penger fra brukerne, er det enda en finger i øyet på EU.

Å | Kommentar

Joacim Lund
Kommentator

Hva har skjedd med Mark Zuckerberg?

I sin tid var han en slags søt, nerdete Askepott som satt på studenthybelen og lagde det som skulle bli verdens største og mest lønnsomme digitale tjeneste.

Målet hans var tilsynelatende nobel: Han ville knytte mennesker sammen. Gi en stemme til de stumme.

Nå er «Zuck» blitt gladiator. Akkurat nå ligger han på sykehus med kampsportskader. Fra sykesengen lanserer han budskapet som like gjerne kunne vært fremført med Marlon Brandos hese stemme i Gudfaren:

Jeg skal passe på deg - hvis du betaler.

Det er sånn de gjør det. Det er ingen forbrytelse å tilby kundene en betalt, reklamefri tjeneste. Mange gjør det.

Spotify lanserte en tjeneste som lot brukerne lytte til musikk helt gratis - dersom de også var villig til å lytte til reklame. De som ville slippe reklame, kunne tegne et månedsabonnement. Youtube tilbyr et tilsvarende premiumabonnement. Det gjør også LinkedIn og mange andre.

Forskjellen er at Metas betalte tjeneste ikke er en forretningsmodell. Tvert imot. Meta vil ikke ha betalende abonnenter.

Han vet for mye. Det har aldri vært noen hemmelighet at Facebook samler inn data om brukerne sine. Slik kan de tilby annonsører å treffe blink i helt spesifikke målgrupper - og tjene penger på det. Mye penger.

Problemet er at forretningsmodellen kan være i strid med menneskerettighetene og Grunnloven.

Alle har rett til et privatliv. Det er grunnen til at EU for fem år siden rullet ut GDPR, en personvernforordning som gir brukerne mye større kontroll over hvilke data som samles inn og hvordan de brukes. Brukere har også rett til å få tilgang til, flytte eller slette sine data.

Siden har det norske Datatilsynet fattet et vedtak som lener seg tyngst på GDPR, men også på andre EU-regler: Det er forbudt å bruke opplysningene de samler inn til adferdsbasert

markedsføring, og Meta får dagbøter på en million kroner inntil de retter seg etter forbudet. Vedtaket ble løftet til EUs personvernråd, som har bestemt at det skal gjelde alle 30 land i EØS.

Zuckerbergs svar på utfordringen er det som trekker tankene til Gudfaren:

Vil folk ha beskyttelse, må de betale for det.

Hva er et reelt samtykke? Dersom brukerne får en reell mulighet til å ta et opplyst valg og gi sitt samtykke, kan det være lovlig. Blir brukerne tilstrekkelig opplyst? Vet de hva de samtykker til? Er designet manipulerende?

Det er stridens kjerne.

De fleste vil nok trykke på den store, blå knappen bare for å slippe å betale det hvite ut av øyet.

Metas nye finte vil bli nøye vurdert av både datatilsyn og menneskerettighetsaktivister, og ender sikkert i retten den også.

Selskapets rettslige problemer i Europa er med andre ord langtfra over.

Men hvem som helst kan se det urimelige i at gratismodellen med adferdsbasert markedsføring videreføres, mens de som har mulighet til å betale et ganske dyrt abonnement for hvert familiemedlem, kan reservere seg mot at informasjonen som samles inn blir brukt til denne typen reklame.

Legg også merke til at Meta fortsatt vil samle inn den samme informasjonen om sine betalende kunder, de viser dem bare ikke annonsene.

For de rike. Sannsynligvis vil ikke mange betale dyrt for å slippe å se annonser på Facebook. Helt i tråd med Metas ønsker. Og så kan Meta tvære ut prosessene med stadig nye utspill som før eller siden havner i domstolene.

Sånn har Meta allerede holdt på i mange år.

«Vi tror på et internett støttet av annonser, som gir mennesker tilgang til personaliserte produkter og tjenester uavhengig av deres økonomiske status», skriver Meta på nettsiden sin.

Men menneskerettighetene, de skal bare være for de rike.